

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Летяна МІРОШНИЧЕНКО

“28” серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	29 «Міжнародні відносини» (шифр і назва)
спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (шифр і назва)
освітньо-професійна програма спеціалізація	«Міжнародна інформаційна безпека» (шифр і назва)
вид дисципліни	(шифр і назва) за вибором (обов'язкова / за вибором)
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
“28” серпня 2024 р., протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки, к.політ.н. Євгенія СОЛОВИХ.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “27 ” серпня 2024 року № 21

В.о. завідувача кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

 Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека» другого (магістерського) рівня

 Олена
ЧЕРНЕНКО
(ім'я та прізвище) (підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28”серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

 Олена МИКОЛЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ
«07» січня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах

Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань	<u>29 Міжнародні відносини</u>
Спеціальність	<u>291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u>
Освітня програма	<u>«Міжнародна інформаційна безпека»</u>
Вид дисципліни	<u>за вибором</u>

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

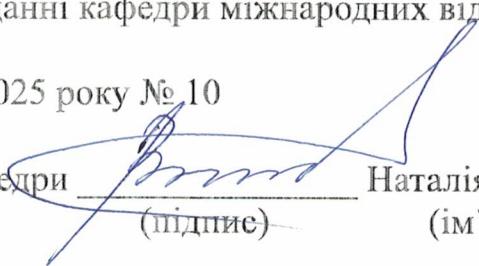
«07» січня 2025 року, протокол №10

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Євгенія СОЛОВИХ, к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

«Протокол від «06» січня 2025 року № 10

Завідувач кафедри Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека»

Гарант освітньо-професійної програми

«Міжнародна інформаційна безпека» (магістерського рівня)

 Віталій СОЛОВИХ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «06» січня 2025 року №7

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека» підготовки магістра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – розкрити причини виникнення й змісту інформаційних протистоянь, ознайомити здобувачів з основними інструментами та засобами планування та реалізації інформаційно-психологічних операцій у міжнародних відносинах.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах» є:

формування у здобувачів наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

формування у здобувачів спеціальних (фахових) компетентностей:

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК11. Здатність аналізувати природу та джерела зовнішньої політики, еволюцію підходів до її формування та здійснення, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.

СК14. Здатність оцінювати зміст та основні напрями діяльності міжнародних організацій в сфері безпеки та сучасних стратегій забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

СК15. Здатність виявляти та аналізувати сутність та специфічні особливості інформаційного протистояння та інформаційно-психологічних операцій в міжнародних відносинах.

СК16. Здатність аналізувати основи та особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави.

СК17. Здатність виявляти та аналізувати природу та специфічні особливості інформаційного тероризму.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й	-й
Лекції	
18 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
18 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
54 год. (в т.ч. інд.завд.)	год.
Індивідуальне завдання	
15 год	

1.6. Заплановані програмні результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми матриця відповідності вибіркового освітнього компонента «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», в результаті вивчення дисципліни слухачі повинні:

РН2. Знати та розуміти сутність та специфічні особливості інформаційного протиборства та інформаційно-психологічних операцій в міжнародних відносинах.

РН3. Знати та розуміти основи та особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави.

РН4. Знати та розуміти природу та специфічні особливості інформаційного тероризму.

РН7. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН9. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН10. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН16. Аналізувати та оцінювати сучасні стратегії забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

РН22. Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Інформаційно-психологічні війни: загальна характеристика

Гене́за поняття «інформаційно-психологічна війна»: погляд науковців. Інформаційно-психологічні війни як засіб маніпулювання людською свідомістю. Психологічна війна та пропаганда. Інформаційно-психологічна зброя як важливий інструмент інформаційно-психологічних операцій. Сутності та специфічні особливості психологічної війни.

Тема 2. Історія та теорія виникнення та використання інформаційно-психологічно-операцій

Поняття «інформаційна операція» у сучасних наукових дослідженнях. Спеціальні інформаційні операції та акції інформаційного впливу. Інформаційно-психологічне протиборство у стародавньому світі та в епоху Середньовіччя.

Тема 3. Інформаційне протиборство у сучасному суспільстві

Інформаційне протиборство в політиці сучасних держав. Вплив інформаційних та комунікативних технологій на політичну сферу. Інформаційні можливості сучасних держав щодо досягнення політичних цілей. Кібервійни як реальна загроза національній безпеці.

Тема 4. Загальні особливості інформаційно- психологічних операцій

Інформаційні операції в геополітичному просторі: зміст та специфіка поняття.. Класифікація інформаційно-психологічних операцій. Процес проведення інформаційно-психологічної операції.

Тема 5. Планування та інструментарій інформаційних операцій

Специфіка інформаційно-психологічних операцій в умовах гібридної війни: головна мета та завдання. Основні етапи психологічних операцій. Планування психологічних операцій. Головні інструменти застосування інформаційно-психологічних операцій (дезінформація, лобіювання, маніпулювання, пропаганда, управління кризами, шантаж). Основні принципи (правила) під час планування та реалізації інформаційно-психологічних операцій. Особливості процесу організації та проведення психологічних операцій.

Тема 6. Особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави. Специфічні особливості інформаційного тероризму

Захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки на прикладі США. Захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки України. Природа та специфічні особливості інформаційного тероризму. Класифікація інформаційного тероризму. Засоби боротьби з інформаційним тероризмом (на прикладі окремих держав).

Тема 7. Інформаційні операції США та НАТО

Визначення поняття «інформаційні операції». Рівні, види та сили інформаційно-психологічних операцій. Сучасний стан інформаційної безпеки у країнах НАТО. Система протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на прикладі США та НАТО.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі

		л	п/сем	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні аспекти вивчення зовнішньої політики держави												
Тема 1. Інформаційно-психологічні війни: загальна характеристика.	13	4	4			5						
Тема 2. Історія та теорія виникнення та використання інформаційно-психологічно-операцій	9	2	2			5						
Тема 3. Інформаційне протиборство у сучасному суспільстві	9	2	2			5						
Тема 4. Загальні особливості інформаційно-психологічних операцій	10	2	2			6						
Тема 5. Планування та інструментарій інформаційних операцій	10	2	2			6						
Тема 6. Особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави. Специфічні особливості інформаційного тероризму.	14	4	4			6						
Тема 7. Інформаційні операції США та НАТО	10	2	2			6						
Індивідуальне завдання	15				15							
Разом	90	18	18		15	39						

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Інформаційно-психологічні війни: загальна характеристика.	4
2.	Тема 2. Історія та теорія виникнення та використання інформаційно-психологічно-операцій	2
3.	Тема 3. Інформаційне протиборство у сучасному суспільстві	2
4.	Тема 4. Загальні особливості інформаційно- психологічних операцій	2
5.	Тема 5. Планування та інструментарій інформаційних операцій	2
6.	Тема 6. Особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави. Специфічні особливості інформаційного тероризму.	4
7.	Тема 7. Інформаційні операції США та НАТО	2
	Разом	18

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
-------	--------------------------------	-----------------

1.	<p>Тема 1. Інформаційно-психологічні війни: загальна характеристика.</p> <p>1. Генеза поняття «інформаційно-психологічна війна»: погляд науковців. Інформаційно-психологічні війни як засіб маніпулювання людською свідомістю. Психологічна війна та пропаганда. Інформаційно-психологічна зброя як важливий інструмент інформаційно-психологічних операцій. Сутності та специфічні особливості психологічної війни.</p> <p>Завдання: 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготуватись до обговорення питань за темою.</p> <p>2. Проаналізувати не менше двох кінострічок, у яких висвітлюється тема військового конфлікту на Сході України (їх перелік у файлі) та на основі даної таблиці проаналізувати, яким чином створюються позитивні образи головних героїв – захисників? Яка реакція на цей образ військових, глядачів та критиків? Дані надати у формі таблиці - Аналіз кінофільмів про військовий конфлікт на Сході України: інформаційно- психологічний аспект.</p> <p>1. Дистанційний курс «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», дистанційна платформа https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5833/view.php?id=5833, Тема 1.</p> <p>2. Світова гібридна війна : український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К. : НІСД, 2017. 496 с.</p> <p>1. 3. Копан О.В., Мельник В.І., Інформаційно-психологічна війна як засіб маніпулювання людською свідомістю. <i>“Інформація і право”</i>. № 2(17)/2016 http://ippi.org.ua/sites/default/files/12_0.pdf</p>	5
2.	<p>Тема 2. Історія та теорія виникнення та використання інформаційно-психологічно-операцій</p> <p>1. Поняття «інформаційна операція» у сучасних наукових дослідженнях.</p> <p>2. Спеціальні інформаційні операції та акції інформаційного впливу.</p> <p>3. Інформаційно-психологічне протистояння у стародавньому світі та в епоху Середньовіччя.</p> <p>Завдання: 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою.</p> <p>2) ознайомитися з лекцією за темою та знати основні визначення.</p> <p>3) самостійно розглянути підрозділ «Інформаційно-психологічне протистояння у стародавньому світі та в епоху Середньовіччя» на основі підручника «Історія інформаційно-психологічного протистояння» та виконати завдання, заповнивши таблицю.</p> <p>1. Дистанційний курс «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», дистанційна платформа https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5833/view.php?id=5833 , Тема 2.</p> <p>2. Історія інформаційно-психологічного протистояння: підруч. / [Я.М. Жарков, Л.Ф. Компанцева, В.В. Остроухов В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Є.Д. Скулиш] ; за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д.Скулиша. К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 212 с. URL://mil.univ.kiev.ua/files/8_367228400.pdf)</p>	5

3.	<p>Тема 3. Інформаційне протиборство у сучасному суспільстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційне протиборство в політиці сучасних держав. 2. Вплив інформаційних та комунікативних технологій на політичну сферу. 3. Інформаційні можливості сучасних держав щодо досягнення політичних цілей. 4. Кібервійни як реальна загроза національній безпеці. <p>Завдання: 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, розв'язати завдання за темою.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Написати есе на тему «У якому напрямку необхідно рухатися Україні для покращення свого рівня кібербезпеки? Ваша думка як майбутнього експерта» (роздуми після ознайомлення з Указ Президента України №447/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію кібербезпеки) <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», дистанційна платформа https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5833/view.php?id=5833 , Тема 3. 2. Указ Президента України №447/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію кібербезпеки України» https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013 	5
4.	<p>Тема 4. Загальні особливості інформаційно-психологічних операцій.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційні операції в геополітичному просторі: зміст та специфіка поняття 2. Класифікація інформаційно-психологічних операцій 3. Процес проведення інформаційно-психологічної операції <p>Завдання: 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготуватись до обговорення питань за темою.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Зобразити логіко-структурну схему класифікації інформаційно-психологічних операцій (обсяг- 1 стор) + титульний аркуш. <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», дистанційна платформа https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5833/view.php?id=5833 , Тема 4. 2. Інформаційно-психологічна протидія в Національній гвардії України (психологічний аспект) [Текст]: монографія / І. В. Воробйова, Я. В. Мацегора, І. І. Приходько та ін.; за заг. ред. проф. І.І. Приходька; 2- ге вид. Х. : Національна акад. НГУ, 2016. – 265 с. 	6
5.	<p>Тема 5. Планування та інструментарій інформаційних операцій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка інформаційно-психологічних операцій в умовах гібридної війни: головна мета та завдання. 2. Основні етапи психологічних операцій. 3. Планування психологічних операцій. 	6

	<p>4. Головні інструменти застосування інформаційно-психологічних операцій (дезінформація, лобіювання, маніпулювання, пропаганда, управління кризами, шантаж).</p> <p>5. Основні принципи (правила) під час планування та реалізації інформаційно-психологічних операцій</p> <p>6. Особливості процесу організації та проведення психологічних операцій.</p> <p>Завдання: 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, розв'язати завдання за темою.</p> <p>2. Навести приклад одного з інструментів застосування інформаційно-психологічних операцій (дезінформація, лобіювання, маніпулювання, пропаганда, управління кризами, шантаж) у міжнародному середовищі і провести паралель з Україною, чи застосовується один із цих методів у нашій державі? (у формі есе).</p> <p>1. Дистанційний курс «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», Тема 5.</p> <p>2. Ю. Мороз. Інформаційно-психологічні операції в умовах ведення гібридної війни. Вісник Львівського університету. <i>Серія Міжнародні відносин.</i> 2016. Вип. 38. С. 97-105</p>	
6.	<p>Тема 6. Особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави. Специфічні особливості інформаційного тероризму.</p> <p>1. Захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки на прикладі США.</p> <p>2. Захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки України.</p> <p>3. Природа та специфічні особливості інформаційного тероризму. Класифікація інформаційного тероризму.</p> <p>4. Засоби боротьби з інформаційним тероризмом (на прикладі окремих держав).</p> <p>Завдання: 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою також зі swot-аналізом, даними соціологічних досліджень комплексного аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища. сприйняття України у світі.</p> <p>2. На основі плану-конспекту за темою 6 підготуйте таблицю та порівняйте протидію інформаційному тероризму у Кореї та Японії. Напишіть невеликий висновок (після таблиці), чим може бути корисний цей досвід для України. Надайте результат у формі презентації.</p> <p>1. Дистанційний курс «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», дистанційна платформа https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5833/view.php?id=5833/view.php?id=5833 , Тема 6.</p> <p>2. Бусол О.Ю. (2017) Інформаційна безпека США: законодавче регулювання та перспективи співпраці для України. <i>Громадська думка про перетворення.</i> № 12. С. 25–31.</p>	6
7.	<p>Тема 7. Інформаційні операції США та НАТО.</p> <p>1. Визначення поняття «інформаційні операції».</p>	12

	<p>2. Рівні, види та сили інформаційно-психологічних операцій.</p> <p>3. Сучасний стан інформаційної безпеки у країнах НАТО.</p> <p>4. Система протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на прикладі США та НАТО.</p> <p>Завдання: 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою.</p> <p>2. Написати есе на тему «Чому Україна досі не в НАТО та що для цього потрібно? (Ваша думка як майбутнього експерта)».</p> <p>1. Дистанційний курс «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах», платформа https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5833/view.php?id=5833, Тема 7.</p> <p>2. Баровська А. В. Стратегічні комунікації: досвід НАТО. <i>Стратегічні пріоритети</i>. 2015. № 1 (34). С. 147–152.</p> <p>3. Annual NATO Report 2020. NATO official website. 2021. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/3/pdf/sgar20-en.pdf</p>	
8	Індивідуальне завдання	15
	Разом	54

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом передбачено виконання індивідуального завдання у формі контрольної роботи. Контрольна робота передбачає складання аналітичної записки за темою: «Захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки на прикладі однієї із країн світу»

Обсяг роботи до 15 сторінок.

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи 15 балів, з яких 8 балів – за текстову частину (аналітичне обґрунтування обраної теми, актуальність та різноманітність джерел, структурованість та логічність викладення матеріалу, самостійність висновків) та 7 балів – за презентацію результатів контрольної роботи, взаємодії з аудиторією, повноту відповідей за темою контрольної роботи.

Структура контрольної роботи складається з:

- Титульного аркушу;
- Вступу;
- Основної частини;
- Висновків;
- Пропозиції;
- Списку використаної літератури та інших джерел інформації.

2. Обсяг контрольної роботи повинен складати 15-20 сторінок машинописного тексту. Кількість літературних джерел – не менше 15. Скорочення слів в тексті не припускається, за виключенням офіційно встановлених аббревіатур.

3. Робота виконується на стандартних аркушах білого паперу формату А-4 (розмір 210×297). Текст роботи виконується на одній сторінці листка.

4. Робота друкується в текстовому редакторі Microsoft Word, шрифтом Times New Roman Сур, розмір (кегель) – 14; інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см. Вирівнювання тексту по ширині. Текст без переносів.

5. Розмір полів: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – 20 мм.

6. Нумерація сторінок ставиться у верхньому правому куті. Титульний аркуш не нумерується, але в загальну нумерацію входить.

7. Посилання в тексті на джерела слід зазначати в квадратних дужках, в яких перша цифра – це номер джерела у списку, а друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 5].

9. Оформлення списку використаних джерел виконується відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Тема аналітичної записки «Захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки на прикладі однієї із країн світу»

1. На прикладі однієї із держав світу (за вибором здобувача) проаналізувати, як одна із держав здійснює захист свого національного інформаційного простору.

При обранні теми для дослідження здобувач узгоджує її з викладачем.

При оцінюванні виконаних завдань враховується правильність виконання поставленого завдання та творчий підхід, охайність оформлення, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації та використання нової літератури, логічність викладу, здатність до аналізу та вміння формувати висновки тощо. Обсяг роботи – до 15 сторінок. З огляду на це, викладач робить висновки щодо наданої роботи. Виконання даного виду роботи може бути оцінене від **1 до 15 балів**.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Інформаційно-психологічні операції в міжнародних відносинах»

Шифр ПРН (відповідно до ОПП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН2.	Знати та розуміти сутність та специфічні особливості інформаційного протистояння та інформаційно-психологічних операцій в міжнародних відносинах	Лекція, наочний метод (ілюстрація та демонстрація); робота з вторинними даними, презентація результатів досліджень, усні доповіді, дискусії	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, підсумкове тестування
РН3	Знати та розуміти основи та особливості захисту національного інформаційного простору та забезпечення	Лекція, наочний метод (ілюстрація та демонстрація); надання зворотного зв'язку, виконання творчих завдань у мікрогрупах, аналіз отриманих	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, підсумкове тестування

	інформаційної безпеки держави.	результатів, усні доповіді, дискусії	
PH4	Знати та розуміти природу та специфічні особливості інформаційного тероризму	Лекція, наочний метод (ілюстрація та демонстрація); надання зворотного зв'язку, виконання творчих завдань у мікрогрупах, аналіз отриманих результатів, усні доповіді, дискусії	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, підсумкове тестування
PH7	Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.	Надання зворотного зв'язку, виконання творчих завдань, аналіз отриманих результатів, дискусії, усні доповіді	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання аналітичних завдань, підсумкове тестування
PH9	Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку	Усні відповіді на практичних заняттях, дискусії на практичних заняттях, творчих робіт	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання творчих та аналітичних, завдань, підсумкове тестування
PH10	Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем	Усні відповіді на практичних заняттях, дискусії на практичних заняттях, захист презентацій, творчих робіт тощо	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, підсумкове тестування
PH16	Аналізувати та оцінювати сучасні стратегії забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.	Усні відповіді на практичних заняттях, дискусії на практичних заняттях, захист контрольної роботи	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, підсумкове тестування

PH 22	Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.	Усні відповіді на практичних заняттях, дискусії на практичних заняттях, захист презентацій, творчих робіт тощо	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, підсумкове тестування, контрольна робота
-------	---	--	---

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, аналітичних записок, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем міжнародних відносин, зокрема, що стосуються підготовки пропозицій для прийняття важливих зовнішньополітичних рішень (практичний аспект) у сфері інформаційної безпеки, прийняття участі у розробці стратегії кібербезпеки України», що підтверджується відповідним сертифікатом); аналізувати і прогнозувати інформаційну політику у сфері безпеки, надання експертних оцінок щодо зовнішньополітичного курсу держав та співпраці України з різними державами світу та іншими акторами міжнародних відносин; що підтверджено науковою статтею за відповідною темою у фаховому збірнику, коментарем (якщо здобувач був запрошений у якості експерта з зазначеного питання, що є у робочій програмі) у провідному виданні зі сфери політики чи міжнародних відносин.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та практичних занять (групові дискусії, ділові ігри тощо);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок, класифікувати інформаційно-психологічні явища, аналізувати інформацію з різних джерел, у тому числі й іноземною мовою; збирати та обробляти дані тощо.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. За одну тему здобувач може отримати від 1 до 5 балів. За семінарські заняття – не більше 35 балів (тема 1; 3; 5; 6; 7 – по 5 балів, з яких 2 бали – за роботу в аудиторії та 3 бали – за виконання аналітичних, індивідуальних та творчих завдань. (самостійної роботи).

Максимально здобувач може отримати 60 балів в ході лекційних та практичних занять.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 20 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення заліку. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Структура екзамену:

1. Тестове завдання (30 балів).
2. Творче завдання (у формі есе) (презентація результатів проведеного аналітичного дослідження) – 10 балів. Назва творчої роботи: «Захист національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки на прикладі однієї із країн світу»

Критерії оцінювання:

1. Формулювання мети дослідження, завдання – 2 бали
2. Формулювання логічного та чіткого викладу отриманої інформації – 2 бали
3. Повністю розкрито суть питання та надані ґрунтовні висновки, чітко окреслено перспективні сфери співпраці – 2 бали
4. Аналіз даних та їх інтерпретація – 2 бали
5. Правильно оформлена робота у вигляді есе (до 1 сторінки) – 2 бали.

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування-онлайн за окремими темами	Виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу та з декількома варіантами відповідей (0, 2 бали за кожную правильну відповідь).	2 б.
Усне опитування /навчальна дискусія за питаннями практичного /семінарського заняття	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння певного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, вміння робити висновки.	2
	Досить низька активність здобувача на практичному занятті, демонстрація фрагментарного засвоєння певного обсягу матеріалу теми, вміння робити висновки, здобувач припустився окремих помилок.	1
Робота над аналітичними завданнями,	Виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати;	3

індивідуальними, творчими завданнями тощо	продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання не продемонстрував знань програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, а також припустився багатьох суттєвих помилок	1
За виконання індивідуального завдання (контрольної роботи)	зміст контрольної роботи відповідає темі і розкриває її значною або повною мірою, структура роботи та її оформлення відповідають встановленим вимогам.	6-8
	зміст контрольної роботи відповідає темі, але розкриває її частково, структура роботи та її оформлення значною мірою відповідають встановленим вимогам	4-6
	зміст контрольної роботи не відповідає темі і не розкриває її сутності, структура роботи та її оформлення не відповідають встановленим вимогам.	1-4
За захист виконання індивідуального завдання (контрольної роботи)	чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано повні та обґрунтовані відповіді на питання.	1-4
	недостатньо чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано не повні та не обґрунтовані відповіді на питання.	6-7
	недостатньо чітко та стисло викладено основні результати дослідження, надано не повні та не обґрунтовані відповіді на питання.	4-6

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен	Сума		
Теми навчальної дисципліни							Індивідуальна робота	Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	15	60		
5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... – теми

Екзамен – 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1– 49	незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Новікова Л. В., Солових Є. М. Національні інтереси як складова зовнішньої політики: України та ЄС. *Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11 квітня 2019 року, м. Харків)*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, С. 137-141, 2019. 304 с.

2. Солових Є.М., Солових В.П. Роль ООН у забезпеченні інформаційної безпеки у сучасному світі. *Матеріали Норвезько-Української конференції, присвяченої діяльності Ф. Хансена в Україні у 1921–1922 роках, (Харків, 10–11 жовтня 2019 р.) / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна; Посольство Норвегії в Україні*. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2019.

3. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / За заг. ред. А. Баровської. К.: НІСД, 2016. С. 69–80.

4. Історія інформаційно-психологічного протистояння : підручник / [Я.М.Жарков, Л.Ф. Компанцева, В.В. Остроухов В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Є.Д. Скулиш]; за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д.Скулиша. К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 212 с.

5. Інформаційно-психологічна протидія в Національній гвардії України (психологічний аспект) [Текст]: монографія / за заг. ред. проф. І.І. Приходька; 2- ге вид. Х.: Національна акад. НГУ, 2016. 265 с.

6. Марунченко, О. П. Інформаційна війна в сучасному політичному просторі [Текст] : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Олександр Петрович Марунченко; наук. кер. А. О. Сіленко; ДУ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". Одеса, 2012. 209 с.

7. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. – К. : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2020. 328 с.

8. Мороз Ю. Інформаційно-психологічні операції в умовах ведення гібридної війни. Вісник Львівського університету. Серія Міжнародні відносини 2016 р. Вип. 38, С. 97-105

10. NATO Strategic Communications Centre of Excellence (NATO StratCom COE). URL: <https://www.europeansources.info/record/nato-strategic-communicationscentre-of-excellence-nato-stratcom-coe/>.

Допоміжна література

1. Солових Є.М. Російсько-українські відносини: подальші перспективи. *Сучасна міжнародна безпека: виклики глобалізації. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (29 березня 2018 року)*. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. С. 97-101.

2. Солових Є.М., Солових В.П. Політика держав ЄС під час пандемії COVID-19: міжнародний аспект у збірнику «Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу». *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 23 квітня 2021 року) / за ред. Доценко О. М., Новікової Л. В., Червяцовой А. О. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 382 с. (стор. 322-325)*

3. Солових Є. М. Специфіка формування іміджу владної інституції. *Сучасне суспільство : політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки : зб. наук. праць / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди*. Харків, 2015. Вип. 1 (7). Ч. 1. С. 132—140.

4. Баровська А. В. Стратегічні комунікації: досвід НАТО. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 1 (34). С. 147–152.

5. Верголяс О.О. Спеціальні інформаційні операції як інструмент геополітичних змін. *Юридичний бюлетень. наук. журнал*. Одеса ОДУВС, 2019. Вип. 9 (9), С. 16-23

6. Галамба М. Сутність, види та методи спеціальних інформаційних операцій. *Юстиніан*. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2524>

7. Глобальна та національна безпека / авт.кол.: В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянюк та інш.; за заг. ред. Г.П. Ситника. Київ; НАДУ, 2016. 784 с.

8. Гуцал С. Публічна дипломатія та стратегічні комунікації: концептуальні засади взаємозв'язку та взаємодії. Запровадження комунікації органів державної влади : зб. мат-лів наук.-практ. конф. К. : Фенікс, 2016. С. 161–169.

9. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / За заг. ред. А. Баровської. К.: НІСД, 2016. С. 69–80.

10. Копан О.В., Мельник В.І., Інформаційно-психологічна війна як засіб маніпулювання людською свідомістю. *Інформація і право*. № 2(17)/2016. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/12_0.pdf

11. Марунченко О.П. Інформаційне протиборство в політиці сучасних держав. URL: http://lib.nadpsu.edu.ua/eldocs/BooksShow4/Polzap_2012_6_46.pdf,

12. Панченко В.М. Інформаційні операції в системі стратегічних комунікацій. URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/panchenko.pdf>

13. Підручник Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) / Остроухов В.В., Петрик В.М., Присяжнюк М.М. та ін. ; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. К. : КНТ, 2010;

14. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / за заг. ред. Є.Д.Скулиша. 2-ге вид. К.: ЗАТ "ВІПОЛ", 2011. 248 с

15. Телешун С.О. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації: Курс лекцій / С.О. Телешун, А.С. Баронін. К.: Вид. Паливода А.В., 2019. 112 с.
16. Українська призма: Зовнішня політика 2021. Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики “Українська призма”, Фонд ім. Ф. Еберта. Київ, 2021. 344 с.
17. Шевчук П. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України : як їй протидіяти. *Демократичне врядування : наук. вісник*. 2014. Вип. 13. URL: <http://www.lviv-academy.com/vidavnitstvo>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Алієв М.М. «Фабрики думки» у формуванні зовнішньополітичної стратегії держави [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм*. Т.1 (№3). 2011. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3124>
2. Бусол О.Ю. (2017) Інформаційна безпека США: законодавче регулювання та перспективи співпраці для України. Громадська думка про перетворення. № 12. С. 25–31. http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2988:informatsijna-bezpeka-ssha-zakonodavche-regulyuvannya-ta-perspektivi-spivpratsi-dlya-ukrajini&catid=8&Itemid=350
3. Задубінний А. Стратегія кібербезпеки України: цілі та пріоритети Кореспондент АрміяInform 7 Серпня 2021, <https://armyinform.com.ua/2021/08/strategiya-kiberbezpeky-ukrayiny-czili-ta-priorityty/>
4. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст. 527) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.816 № 35-VIII від 23.12.2014, ВВР, 2015, № 4, ст.13 № 2091-VIII від 08.06.2017 відносно національного інтересу України.
5. Конституція України [Електронний ресурс]. *Законодавство України*. URL:: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
6. МЗС України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/map.htm>
7. Постанова Верховної Ради України “Про Основні напрями зовнішньої політики України” від 02.07.1993 № 3360-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>.
8. Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура та відносини з Україною / кол. авт.; за ред. О. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ : НВ, 2013. 592 с.
9. Основи зовнішньої політики України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. 240 с.
9. Статут ООН [Електронний ресурс]. URL: http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
10. Указ Президента України “Стратегія національної безпеки України” від 26.05.2015 № 287/2015. <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
11. Щорічний звіт Генерального секретаря НАТО за 2020 рік [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions>.
12. Яцик Т. П. Особливості інформаційного тероризму як одного із способів інформаційної війни. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2014. № 2. С. 55-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2014_2_10

13. National Framework for Strategic Communication. Washington: White House Strategic Communications Report to Congress. 17 March 2010. 16 p. URL: <https://www.hsdl.org/?abstract&did=27301>. (Last accessed: 22.08.2021).

14. Annual NATO Report 2020. NATO official website. 2021. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/3/pdf/sgar20-en.pdf (Last accessed: 22.08.2021).

15. W. Daugherty and M Jannowitz, A Psychological Warfare Casebook, The John Hopkins Press, Baltimore, 1958.

Офіційні сторінки:

1. США – <http://www.whitehouse.gov>
2. Британія – <http://www.number-10.gov.uk>
3. Франція – <http://www.sv.vtcom.fr/ftv/pres/ely/>
4. Німеччина – <http://www.government.de>
5. Італія – <http://www.italyemb.nw.dc.us/italy/>
6. Країни світу - <http://svit.ukrinform.ua/>
Офіційний вебсайт Європейського Союзу – <https://europa.eu>
7. Офіційний вебсайт Європейської Ради – <https://www.consilium.europa.eu>
8. Офіційний вебсайт Ради ЄС – <https://www.consilium.europa.eu>
9. Офіційний вебсайт Європейської Комісії – <https://ec.europa.eu>
10. Офіційний вебсайт Європейського Парламенту – <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
11. Офіційний вебсайт Суду Європейського Союзу – <https://curia.europa.eu/jcms/>
12. Офіційний вебсайт Європейського Економічного і Соціального Комітету – <https://www.eesc.europa.eu>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle.

13. Питання до заліку

1. Генеза поняття «інформаційно-психологічна війна»: погляд науковців.
2. Інформаційно-психологічні війни як засіб маніпулювання людською свідомістю.
3. Психологічна війна та пропаганда. Інформаційно-психологічна зброя як важливий інструмент інформаційно-психологічних операцій.
4. Сутності та специфічні особливості психологічної війни.
5. Поняття «інформаційна операція» у сучасних наукових дослідженнях.
6. Спеціальні інформаційні операції та акції інформаційного впливу.
7. Інформаційно-психологічне протиборство у стародавньому світі
8. Інформаційно-психологічне протиборство в епоху Середньовіччя.
9. Інформаційне протиборство в політиці сучасних держав.
10. Вплив інформаційних та комунікативних технологій на політичну сферу.
11. Інформаційні можливості сучасних держав щодо досягнення політичних цілей.
12. Кібервійни як реальна загроза національній безпеці.
13. Інформаційні операції в геополітичному просторі: зміст та специфіка поняття.

14. Класифікація інформаційно-психологічних операцій.
15. Процес проведення інформаційно-психологічної операції.
16. Специфіка інформаційно-психологічних операцій в умовах гібридної війни: головна мета та завдання.
17. Основні етапи психологічних операцій. Планування психологічних операцій.
18. Головні інструменти застосування інформаційно-психологічних операцій (дезінформація, лобіювання, маніпулювання, пропаганда, управління кризами, шантаж).
19. Основні принципи (правила) під час планування та реалізації інформаційно-психологічних операцій.
20. Особливості процесу організації та проведення психологічних операцій.
21. Захист національного інформаційного простору США.
22. Забезпечення інформаційної безпеки на прикладі США.
23. Захист національного інформаційного простору України
24. Забезпечення інформаційної безпеки України.
25. Природа та специфічні особливості інформаційного тероризму.
26. Класифікація інформаційного тероризму.
27. Засоби боротьби з інформаційним тероризмом (на прикладі окремих держав).
28. Визначення поняття «інформаційні операції». Рівні, види та сили інформаційно-психологічних операцій.
29. Сучасний стан інформаційної безпеки у країнах НАТО.
30. Система протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на прикладі США та НАТО.